

Inperioari aurre eginez

ARUNDHATI ROY

Inperioari nola egin aurre?» galderaren inguruan hitz egiteko eskatu didate. Galdera gaitza da, eta nik ez daukat erantzun errazik.

«Inperioari» aurre egiteaz hitz egiten dugunean, «Inperioak» zer esan nahi duen identifikatzeko premia dugu. AEBetako gobernua (eta europar sateliteak) esan nahi ote du, ala Munduko Bankua, Nazioarteko Diru Funtsa, Munduko Merkataritza Erakundea, korporazio multinazionalak? Ala hori guztia baino gehiago?

Herrialde askotan, Inperioak beste buru subsidiario batzuk sortu ditu, azpiproduktu arriskutsu batzuk —nazionalismoa, fanatismo erlijiosoa, faxismoa eta, jakina, terrorismoa—. Horiek guztiak enpresa-globalizazioaren egitasmoarekin besoz besoz doaz.

Azal dezadan zer esan nahi dudana. India, munduko demokraziarik handiena, gaur egun globalizazio egitasmoaren aitzinean dago. Mila milioi laguneko bere «merkatua» irekitzen ari da MMEren presiopean. Gobernuak eta indiar eliteak begi onez ikusten dute Korporatizazioa eta Pribatizazioa.

Ez da kasualitate hutsa Lehen Ministroa, Barne Ministroa eta Desinbertsio Ministroa —Indian Enronekin kontratua sinatu zutenak; herrialdeko azpiegiturak korporazio

► **Arundhati Roy** indiar idazlea da (*The God of Small Things* [Gauza txikien jainkoa], 1997).

multinazionalei saltzen ari direnak; ura, elektrizitatea, petrolio, ikatza, altzairua, osasungintza, hezkuntza eta telekomunikazioak pribatizatu nahi dituztenak— RSSko kide edo jarraitzaile izatea. RSS eskuineko indiar talde ultranazionalista da, eta publikoki agertzen du Hitler eta bere metodoekiko miresmena.

Demokraziaren eraispena Egiturazko Doitze Programa baten azkartasun eta eraginkortasunez daramate aurrera. Enpresa-globalizazioaren egitasmoak Indiako biztanleen bizimodua hausten duen bitartean, neurri handiko pribatizazioek eta lan merkatuko «erreformek» bere lur eta lanpostuetatik kanporatzen dute jendea. Pobretutako ehunka nekazarik bere buruaz beste egiten dute pestizidak hartuz. Herrialde osotik heltzen dira gosez hildakoei buruzko berriak.

Elitea bere ametsezko helmugarantz —munduaren gailurrerantz— abiatzen den bitartean, txiroak delinkuentzian eta kaosean murgiltzen ari dira guztiz azkar. Eta, historiak erakusten digunez, frustraziozko eta nazioetsipenezko giro haxe da faxismoaren haztegia.

Indiar gobernuaren bi besoek ezin hobeto burutu dute pintzaren ekintza. Beso bat India zatika saltzen ari den bitartean, bestea, arreta desbideratzeko, nazionalismo hinduaren eta faxismo erlijiosoaren aldeko garrasien koru bat orkestratzen ari da. Proba nuklearrak zuzentzen ari da, histori liburuak berridazten, elizak erretzen eta meskitak botatzen. Zentsura, zaintze iraunkorra, askatasun zibilen eta giza eskubideen etendura, indiar heritarra nor den eta nor ez den definitzea —bereziki gutxiengo erlijiosoei dagokienez—, ohiko jarduerak bilakatu dira egun.

2002ko martxoan, Gujarat estatuan, bi mila musulman hil zituzten estatuak babestutako pogrom batean. Emakume musulmanak jazarri zituzten bereziki. Biluztu eta bortxatu zituzten haiek, bizirik erre aurretik. Su-emaleek dendak, etxebizitzak, ehun-lantegiak eta meskitak arpilatu zituzten eta su eman zieten. 150.000 musulmanek baino gehiagok beren etxeak utzi behar izan dituzte. Komunitate musulmanaren oinarri ekonomikoa guztiz suntsitu dute.

Gujarat sutan zegoen bnitaratean, Indiako Lehen Ministroa MTVn ari zen bere olerki berrien promozioa egiten. Aurtengo urtarrilean, sarraskia agindu zuen gobernuak berriro ere boterean eroso jarraitzeko moduko boto gehiengoan lortu zuen. Inor ez dute zigortu genozidioagatik. Narendra Modi, arraza-jazarpenaren arkitektoa, RSSko kide harroa, Gujarateko Ministro Nagusi da bigarren aldiz. Saddam Hussein izan balitz, bere ankerkeria guztiak CNNn agertuko lirateke, ezbairik gabe. Baina, hala ez denez —eta indiar «merkatua» munduko inbertsiogile guztiei irekita dagoenez—, sarraskiak desegokikeria gogaikarriaren maila baino ez du lortu.

Indian ehun milioi musulman baino gehiago dago. Erloju-bonba bat jarri da abian gure lurralde zaharrear.

Honekin guztiarekin hauxe nahi dut adierazi: merkatu libreak hesi nazionalak behera botatzen dituela mito bat baino ez da. Merkatu libreak ez du nazio subiranotasuna mehatxatzen, demokrazia ahultzen du.

Aberats eta pobreen arteko aldea hazten den heinean, baliabideak metatzeko borroka indartzen da. Beren «asmo oneko akordioak» irentsarazteko, landatzen ditugun produktuak, edaten dugun ura, arnasten dugun airea eta amesten ditugun ametsak merkaturatzeko, enpresa-globalizazioak gobernu morroi, ustel eta autoritarioen nazioarteko konfederazio bat behar du herrialde pobreetan, herritarrei erreforma deserosoenak irentsarazteko eta matxinadak zapaltzeko.

Enpresa-globalizazioak —dei diezaiozun bere izenez: Inperialismoa— libre diruditen hedabideak behar ditu. Justizia banatzeko itxura egiten duten epaitegiak behar ditu.

Bitartean, Iparraldeko herrialdeek beren mugak gogortzen dituzte eta suntsipen handiko armak metatzen dituzte. Azken buruan, dirua, produktuak, patenteak eta zerbitzuak bakarrik globalizatzen direla ziurtatu behar dute. Ez jendearen mugimendu librea. Ez giza eskubideen errespetua. Ez arraza-bazterketari edo armamentu kimiko eta nuklearrari edo negutegi-efektuko gasen isurpenari edo aldaketa klimatikoari buruzko nazioarteko trataturik, edo ezta ere, jakina, justiziari buruzkorik.

Horrela, bada, horixe —guztia— da «inperioa». Konfederazio leial hori, botere metaketa lizun hori, erabakiak hartzen dituztenen eta horiek jasan behar dituztenen arteko distantzia gero eta sakonagoa.

Gure borrokak, gure xedeak, Bestelako Mundu baten gure ikuskerak distantzia hori ezabatu behar du.

Nola egin aurre, beraz, «Inperioari»?

Gauzarik onena da ez garela hain gaizki jokutzen ari. Garaipen garrantzitsuak izan ditugu. Latinoamerikan izan dira batzuk —Bolivian, Cochabambakoa; Perun, Arequipako matxinada; Venezuelan, Hugo Chavez Presidenteak tinko eusten die AEBetako gobernuaren ahaleginei—.

Eta munduko begi guztiak Argentinara zuzentzen dira, NDFk eragindako errautsetatik herrialde bat berriro altxatzen saiatzen ari baita.

Indian, enpresa-globalizazioaren aurkako mugimendua faxismo erlijiosoari aurre egiteko ahalmena izan dezakeen benetako indar politiko bakarra bihurtzeko zorian dago.

Enpresa-globalizazioaren enbaxadore liluragarriei dagokienez —Enron, Bechtel, WorldCom, Arthur Anderson—: non zeuden iaz, eta non daude orain?

Eta, jakina, hemen Brasilen galdetu behar dugu... nor zen iaz presidente, eta nor da orain?

Dena dela, gutariko askok ditugu itxaropenik gabeko eta etsipenezko une ilunak. Badakigu, Terrorismoaren Aurkako Gerraren estalkiaren pean, trajedunek lanean jarraitzen dutela gogor.

Bonbak gure buruen gainera erortzen diren eta gurutzaldi-misilek zerua zeharkatzen duten bitartean, badakigu kontratuak sinatzen direla, patenteak erregistratzen direla, oliobideak eraikitzen direla, natur baliabideak xahutzen direla, ura pribatizatzen dela, eta George Bush Iraken aurkako gerra prestatzen ari dela. Gatazka hori «Inperioaren» eta haren aurka gauden guztion arteko aurrez aurreko norgehiagoka gisa hartzen badugu, galtzen ari garela lirudike.

Baina badago hori ikusteko beste modu bat. «Inperioari» aurre egiten diogun guztiok, bakoitzak bere bide-

tik, bere lekuan jarri dugu hura. Agian ez dugu oraindik haren aurrerakada geratu, baina agerian utzi dugu. Mozorroa kendu diogu. Argitara irtenarazi dugu. Egun, gure aurrean datza, munduaren eszenatokian, guztiz biluzik.

Inperioa gerrara joan daiteke, baina oraingoan agerian dago —bere isla jasateko itsusiegi—. Bere herria biltzeko itsusiegi. Luze itxaron gabe AEBetako herritar gehienak gure alde izango dira. Duela egun gutxi, Washingtonen, milioi laurden lagun manifestatu ziren Irakeko gerraren aurka. Hilero protesta indartzen ari da.

2001eko irailaren 11 aurretik, AEBek historia sekretu bat zuten. Batez ere bere herriarentzako sekretua. Orain, haatik, AEBen sekretuak historia dira, eta historia hori ezagutza publikoa da. Ageriko sekretua da.

Egun, badakigu Iraken aurkako gerran aurrera egiteko erabilitako argudio guztiak gezur hutsak direla. Guztietan barregamiena, Irakera demokrazia eramateko AEBetako gobernuaren konpromiso sakona. Diktaduratik edo ustelkeria ideologikotik askatzeko jendea hiltzea, jakina, AEBetako gobernuaren aspaldiko kirola da. Latinoamerikan inon baino hobeki dakite hori.

Inork ez du zalantzan jartzen Saddam Hussein diktadore anker bat, hiltzaile bat denik (haren gehiegikeria latzenak AEBetako eta Erresuma Batuko gobernuen babespean burutu ziren). Zalantzarik gabe, irakiarrak askoz hobeto leudeke hura gabe.

Baina, orduan, mundu osoa ere askoz hobeto legoke Bush jauna delakorik gabe. Izan ere, hura Saddam Hussein baino arriskutsuagoa da. Beraz, bonbardatu beharko al genuke Bush Etxe Zuritik kanpora?

Oso argi dago Bushek Iraken aurkako gerrara joatea erabaki duela, gertakariak gorabehera —eta nazioarteko iritzi publikoa gorabehera—. Aliatuak biltzeko kanpainan, AEBak gertakariak asmatzeko prest daude. Armamentu ikuskatzaileen txantxa hauxe da: AEBetako gobernuak nazioarteko etiketazko itxura batzuk gordetzea onartu du, modu erasokor eta iraingarri batez. «Txakurraren atea» azken orduko aliatuentzat irekita utzi balu edo Nazio Batuak hortik sartzera makurrarazi balu bezala.

Baina, ikuspuntua edozein dela, Iraken aurkako Gerra Berria hasi da.

Zer egin dezakegu?

Gure oroitzapenak berpiztu ditzakegu, gure historia-tik ikasi. Iritzi publikoa eraikitzen jarrai dezakegu, hura eztarri burrunbatsu bilakatu arte. Iraken aurkako gerra AEBetako gobemuaren gehiegikerien arrain-ontzi bihur dezakegu. Bertan George Bush eta Tony Blair —eta beren aliatuak— haur-hiltzaile koldar gisa, ur pozointzaile gisa eta urrunetiko bonbardatzaile uzkur gisa aurkez ditzakegu. Desobedientzia zibila hamaika modutara berrasma dezakegu. Bestela esanda, ipurdiko grano kolektibo bilakatzeko hamaika modu izatera irits gaitzke.

George Bushek honakoa dioenean, «gurekin zaude, edo terroristekin zaude», guk hauxe esan dezakegu, «Ez, mila esker». Jakinaraz diezaiokegu munduko herriek ez dutela Mickey Mouse Gaizkilearen eta Mulah Zoroen artean hautatzeko premiarik.

Gure estrategiak ez du soilik inperioari aurre egitea izan behar, hura setiatzea baizik.

Oxigenoa kentzea. Lotsaraztea. Barregarri uztea. Gure artearekin, gure musikarekin, gure literaturarekin, gure ir-motasunarekin, gure alaitasunarekin, gure argitasunarekin, gure erabakitasun zorrotzarekin —eta geure istorioak kontatzeko gure abileziarekin—. Istorio horiek burua jateko sinestarazten dizkigutenetatik bestelakoak baitira.

Enpresa-iraultzak porrot egingo du eskaintzen digutena erosteari uko egiten badiogu —beren ideiak, historia-ren beren bertsioa, beren gerrak, beren armak, ezinbestekoaren beren nozioa—.

Izan gogoan hau: gu asko gara eta beraiek gutxi dira. Beraiek gure premia handiagoa dute guk beraiena baino. ♪